

Sergi

Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet

Sanatçılar: *Forensic Architecture, Larissa Araz, Adalet Atlası, Sevgi Aka, Babi Badalov, Savaş Boyraz, Mustafa Emin Büyükoçkun, Marianne Fahmy, Dana Kavelina, Jasper Kettner & İbrahim Arslan, Şafak Şule Kemancı, Rojda Tuğrul, Hale Tenger, Aslı Uludağ, Viron Erol Vert, Cansu Yıldırım ve István Zsitos*
Küratörler: *Didem Yazıcı ve Peter Sit*
Asistan küratör: *Burcu Çimen*

Yapı Kredi Kültür Sanat Galeri
15.09.2022 – 02.01.2023

İsmi sanatçı Hale Tenger'in aynı adlı ses yerleştirmesinden alan *Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet*, dünyanın her yerinde farklı biçimlerde yaşanan sosyal, siyasi, toplumsal cinsiyet ya da ekolojik sebeplerden kaynaklanan adaletsizlikleri hem aşkı ve hayatı kutlayan umut dolu bir yaklaşımla hem de düşündürücü ve alternatifler üretmeye teşvik eden bir zeminde ele alıyor. Yapı Kredi Kültür Sanat'ın Galatasaray'daki binasının girişindeki merdivenleri de sergiye dahil eden sergi kapsamında dünya çapında devlet şiddeti ve insan hakları ihlallerini araştıran çok disiplinli bir araştırma ve sanatçı grubu olan Forensic Architecture'ın *Triple Chaser* videosu ilk defa İstanbul'da sergilenecek.

Didem Yazıcı

Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet sergisinin eş küratörü

Hayat Ölüm Aşk ve Adalet sergisi fikri ne zaman ve nasıl temellendi?

Hayat Ölüm Aşk ve Adalet sergi fikri küresel salgından hemen önce Peter Sit ile gerçekleştirdiğimiz bir sohbet üzerine temellendi. 2019'da Peter davet edildiği bir sanatçı misafir programı için Bratislava'dan New York'a gelmişti. Birbirimizi ismen tanıyor, yaptığımız projeler uzaktan takip ediyorduk. İkimizin de aynı anda aynı kentte olduğunu fark edince buluştuk. New Museum'un kafesinde oturduk ve uzun bir süre de kalkmadık. Birbirine ilk defa yüz yüze gelen iki insanın yabancılığını hiç yaşamadık. Bunun sebebi sanat alanında çalışmanın getirdiği benzer deneyimler, sorduğumuz ortak sorular ve farkındalıklardı. Sanat ve kültür alanında sanatçı ve sanat çalışanlarının yaşadığı haksızlıklar, küratöryal etik, görünmez emek ve istismarın normalleşmesi üzerine konuştuk. Kimsenin birbirini gerçekten dinlemediği, rekabet üzerine kurulu, samimiyezsiz ataerkil çalışma koşullarıyla başa çıkma yöntemlerinden ve kişisel deneyimlerimiz bahsettik. Benim bağımsız küratörlüğe geçiş hikâyem, onun da hem sanatçı hem de küratör olarak deneyimledikleri benzerdi. Birlikte yapısal değişiklikleri nasıl talep edebiliriz sorusunu sorduk. O zaman farkında değildik ama bu sohbet ilerde sergiye dönüşecek bir tartışmanın yolunu açmıştı. Sanat ve kültür endüstrisindeki çelişkileri konuşurken konu temelde insan ve çevre haklarına geliyordu. Müzeden Bluestockings Kitabevi'ne yürüdük, kitaplara

baktık, sohbet devam etti. Oradan Toni Morrison ve Gloria Anzadula kitaplarını alarak çıktık. O günden sonra Peter'le iletişimimizi hiç koparmadık. Sohbetimiz birbirimizle sanatçı isimleri ve çalışmalarını paylaşarak devam edince ortaya bir sergi çıkacağı belli olmuştu. Bir süre sonra Tranzit Bratislava'da farklı coğrafyalarda yaşanan farklı adaletsizlikleri şiirsel bir dille ele alan bir sergi gerçekleştirdik.

Uzun süredir İstanbul'da sergi yapmayan bir küratör olarak burada güncel bir sergi hazırlama deneyimin nasıldı? Türkiye'ye özgü bulduğunuz sanat ortamının özelliklerinden sergi bağlamında bahsedebilir misin?

Uzun zamandır burada sergi yapmasam da sanatçıları yakından takip ettiğim için su gibi aktı sergi hazırlık süreci. Sergi kitabının yazarlarından olan Banu Karaca ile şunu konuştuk, nerede çalışırsak çalışalım bizi en çok heyecanlandıran sanat üretimi bu coğrafyada. Bu tutku ve heyecanla çalışmak çok güzeldi. Tam da sorduğunuz soruyu küratöryal metinde yazmıştım: "Bratislava'dan bir sene sonra, 2022'de bu sergiyi İstanbul için yeniden hazırlamamızdaki motivasyon serginin kendine dert edindiği meselelerin özellikle buralı sanatçıların sanatsal pratiğinde çok belirgin olmasıydı. Hayattan, ölümden ve aşktan bahsederken nasıl bir adalet tahayyül ediyoruz? Adaletsizliğin olduğu yerlerde bir arada ne gibi olasılıklar ve dayanışma yöntemleri geliyor? Bu soruları sorarken sanatsal pratiğin dönüştürücü, iyileştirici ve umut dolu olma potansiyelinden beslendik. Dert edinilen bireysel ya da müşterek toplumsal haksızlıklar sanatsal dille soyutlaşarak çeşitli temsiller buluyor. Bu temsiller içinde bulunduğumuz durumu kimi zaman aşkı ve hayatı kutlayan umut dolu bir yaklaşımla, kimi zamansa düşündürücü ve alternatifler üretmeye teşvik eden bir zeminde ele alıyor. Sergiyi İstanbul için düşünürken öncelikle davet edeceğimiz sanatçıları ve serginin kavramsal çerçevesini yeniden ele aldık. Yerel bağlamlarla ilişkilenen, izleyicinin ruh halini, gündelik realiteleri, toplumsal ve siyasi iklimi de gözetken bir yaklaşım geliştirmeyi önemstedik. Tüm bunları sadece teoride kalacak bir şekilde değil, sergiyi gezerken sergi koreografisiyle de anlaşılabilir olmasına çalıştık. Larissa Araz, Sevgi Aka, Cansu Yıldırım, Şafak Şule Kemancı ve Aslı Uludağ'ın aralarında bulunduğu, farklı kuşaklardan atölyeleri İstanbul'da olan sanatçıların katılımı sergiyi şekillendirmekte önemli bir rol oynadı. Sanatçıların aldıkları her estetik kararda içerik ve biçim ilişkisini gözettilerini anlaşıyor. Kullanılan metaforların inceliği, soyutlamaların kararlılığı ve kavramsal dilin yalınlığı her bir çalışmanın kendi ağırlığını oluşturuyor. Bu ağırlık Rojda Tuğrul, Marianne Fahmy, Babi Badalov, Viron Erol Vert, Jasper Kettner & İbrahim Arslan ve Mustafa Emin Büyükoçkun'un aralarında olduğu İstanbul dışında yaşayan ancak bu coğrafyada yaşananlarla doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkilenen sanatçıların çalışmaları için de geçerli. Bratislava'daki edisyondan farklı olarak serginin İstanbul ayağında kuir feminist bakış açısı ve ekolojik bilinç yoğunluk kazanıyor."

Sergi yapımı bir ekip işidir, bu anlamda çok şanslıydım. İstanbul'da yaşayan ve üreten sanat ve kültür çalışanları olarak Yapı Kredi Kültür Sanat'ın genel müdürü Tülay Güngen ve Sanat Dünyamız ve sergi kitabının editörü Fisun Yalçınkaya'nın bizimle birlikte düşünüp sergiyi şekillendirirken yaptıkları az ve öz yorumlar sürecimizi kavramsal anlamda çok besledi. Serginin küratöryal asistanlığını üstlenen Burcu Çimen eserlerin birbiriyle kurduğu kavramsal ilişkiyi ve sergi mimarisini sanatçı odaklı etik bir yaklaşımla ele almasıyla sergi sürecini şekillendirdi.

Sanatçılar, yapıtlar ve mekân üçgeninde serginin ortaya koymak istediği söylemi tanımlar mısın?

Sergi içinde bulunduğumuz toplumsal adaletsizliklere aşkla, umutla ve direnişle bakmayı öneriyorum. Sorduğunuz soruyu sergi kitabında yazdığım yazıda şöyle açıklamıştım: "Sergi Yapı Kredi Kültür Sanat binasının girişindeki merdivenlerle başlıyor. Cam cephenin ardındaki Galatasaray Meydanı da tüm varlığı ile sergiye dahil. Basamakları tek tek çıkarken, Hale Tenger'in sergiye adını veren *Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet* (2018) isimli ses yerleştirmesi bir fısıltı gibi mekâna yayılarak izleyiciyi serginin içine alıyor. Sergiye dahil olan sanatçıların alternatif tarih yazımına ve anlatı geleneğine ilgileri Batı-merkezci perspektif eleştirisiyle paslaşan bir diyalog kuruyor. Sergilenen eserler empatiyi ince bir şekilde somutlaştırıyor ve kriz dönemlerinde, umut ve dayanışmaya ihtiyaç duyulan zamanlarda rota sağlayabilecek bir harita ortaya çıkarıyor. Dünyanın her yerinde kökleşmiş ve süregelen yapısal şiddetle karşılaşmak mümkün olsa da alternatif direniş yolları da giderek artıyor. Her mücadelenin temelinde umut vardır. Mücadeleler insanları daha derinlikli bir şekilde birleştirebilir. Tam da orada güçlü bir dayanışma ortaya çıkabilir. Dünya çapında baskıyla baş etmenin tek yolu, beraber olmanın yeni biçimlerini araştırmak ve böylesine parçalara ayrılmış ve karmaşık bir dünyada sorumlulukları paylaşmaktır." ❄️